POLITISK KRONIK

UDLANDET

Juli 1956

1. – Den vesttyske udenrigsminister von Brentano betegner de fhv. tyske områder øst for Oder-Neisse som tysk territorium (smlgn. 5/5). – 26. erklærer den sovjetiske regeringschef Bulganin og forsvarsminister Sjukov, at disse egne for stedse er polske.

2. – Udenrigsminister Dulles erklærer, at skønt der er kræfter virksomme i U.S.S.R., der med tiden vil mindske den kommunistiske trusel, kan U.S.A. dog endnu ikke svække sit forsvar.

Israels udenrigsminister Golda Myerson hævder, at Israel har fuld frihed til at genoptage arbejdet med afledningen af Jordan-floden.

3. – Den italienske kommunistleder Togliatti tager afstand fra sin tidligere kritik af udviklingen i U.S.S.R. (se 17/7), mens den venstresocialistiske fører Nenni skriver, at de sovjetiske erklæringer er utilfredsstillende.

Det meddeles, at Syrien agter at anerkende det kommunistiske Kina.

5. – Det forbudte cypriotiske kommunistparti AKEL tager afstand fra den højreorienterede modstandsorganisation EOKA's leder, oberst Grivas.

6. – Den engelske regering erklærer sig villig til at imødekomme Ceylons krav om revision af forsvarsaftalen af 1947 (se 11. og 16/4).

7. – Den vesttyske forbundsdag vedtager en værnepligtslov.

8. – Ministeren for Polens bil- og traktorindustri, Julian Tokarski, afskediges. Tokarski førte de forhandlinger med arbejderrepræsentanter fra Poznan, hvis sammenbrud fremkaldte demonstrationer i byen (se 28/6). – 10. gives meddelelser om skattelettelser for visse arbejdergrupper i Poznan. – 20. erklærer kommunistpartiets generalsekretær, Ochab, at uroligheder ne ikke kan forklares ved provokatørers og imperialistiske agenters virksomhed, men skyldes forværrede lønforhold. Næste dag udtaler Bulganin i Warszawa, at begivenhederne var provokerede af fjendtlige agenter. – 26. oplyser premierminister Cyrankiewicz, at en toårsplan skal forbedre de dårligst lønnede arbejderes indtægter, og at lønningssystemet skal lægges om.

9. – I en artikel i »Pravda« indbydes Grækenland til økonomisk, teknisk og videnskabeligt samarbejde med U.S.S.R.

10. – Valgene til halvdelen af det japanske overhus 8. juni giver så stor socialistisk fremgang, at regeringen ikke længere råder over den til forfatningsændringer nødvendige 2/3 majoritet og derfor må opgive sine oprustningsplaner.

11. – I Moskva undertegner U.S.S.R. og en række sovjetisk orienterede stater en aftale om samarbejde om fredelig anvendelse af atomenergi.

12. – Ved et møde i FN's nedrustningskommission erklærer den sovjetiske repræsentant Gromyko sig villig til at acceptere det forslag om de væbnede styrkers omfang, som U.S.A. har fremsat.

Den engelske regering vil sende en fremtrædende jurist, lord Radcliffe, til Cypern for at udarbejde et forslag til en liberal forfatning efter forhandlinger med de berørte parter.

13. – Den tunesiske regering afbryder forhandlingerne med Frankrig. Næste dag udtaler den tunesiske regeringschef, Bourgiba, at forhandlingerne ikke vil blive genoptaget, så længe Frankrig fastholder kravet om permanent militær besættelse.

17. – Et sovjetisk-osttysk fælleskommunique udtaler, at tysk genforening kun kan ske ved direkte forhandlinger mellem Ost- og Vesttyskland.

Den ægyptiske regering meddeler, at den har besluttet at modtage U.S.A.s, Englands og Den internationale Genopbygningsbanks tilbud om finansiel støtte til opførelse af Assuan-dæmningen. – 19. meddeler det amerikanske udenrigsministerium, at det ikke under de nuværende omstændigheder er muligt for U.S.A. at deltage i finansieringen af dæmningen. Næste dag trækker også England sit tilbud tilbage. – 21. antyder den sovjetiske udenrigsminister Sjepilov, at heller ikke U.S.S.R. vil give finansiel hjælp til opførelsen. – 26. oplyser den ægyptiske præsident Nasser, at hans regering har besluttet at nationalisere Suezkanalen, således at dæmningen kan blive bygget for indtægterne. Samme dag besætter ægyptisk politi kanalselskabets bygninger i Cairo og Ismailia. Næste dag protesterer England og Frankrig mod nationaliseringen, mens kong Hussein af Jordan gratulerer Nasser. Den ægyptiske handelsminister Muhammed Abu Nosseir erklærer, at de medlemmer af kanalselskabets personalestab, der forlader deres poster uden tilladelse, vil blive idømt fængselsstraf. – 28. gratulerer Syrien Nasser. Samme dag spærrer den engelske regering kanalselskabets og Ægyptens tilgodehavender i Storbritanien, og den franske regering følger efter næste dag. – 29. indledes britisk-fransk-amerikanske Suez-forhandlinger i London. – 30. erklærer Eden, at England ikke kan anerkende nogen løsning af kanalspørgsmålet, der giver en enkelt magt kontrol over gennemsejlingen. – 31. blokeres kanalselskabets og Ægyptens tilgodehavender i U.S.A. Samme dag erklærer Nasser, at Ægypten agter at overholde alle internationale forpligtelser vedrørende kanalen, såvel i henhold til konventionen af 1888 som til den britisk-ægyptiske aftale af 1954. Samme dag udtaler den sovjetiske partileder Krushchev, at Ægypten har ret til at nationalisere kanalen.

18. – Det ungarske kommunistpartis generalsekretær Matyas Rakosi får sin afskedsansøgning bevilget af centralkomiteen (smlgn. 18/5). Han efterfølges af Ernö Gerö, der kritiserer ham skarpt. – 22. meddeles, at fhv. forsvarsminister Mihaly Farkas er udelukket af partiet. – 31. oplyses, at 23.000 personer, der var dømt for politiske forbrydelser, i den sidste tid er blevet rehabiliterede, og 4.184 frigivet fra interneringslejre.

19. – OEEC's råd forlænger de gældende regler for liberaliseringen af medlemslandenes indbyrdes handel til slutningen af 1957. Minimumsgrænsen skal fortsat være 90 pct.

21. – En ny islandsk regering dannes ved koalition af fremskridtspartiet, socialdemokraterne og folkeforbundet. Statsminister Hermann Jonasson, Fremskridtspartiet, erklærer næste dag, at kabinettet ønsker revision af forsvarsaftalen med U.S.A. (jvf. 24/6).

23. – Præsident Eisenhowers rådgiver i nedrustningsspørgsmål, Harold Stassen, meddeler, at han vil bekæmpe Richard Nixons forsøg på at blive nomineret som vicepræsidentkandidat, og foreslår Massachusetts' guvernor Christian Herter. Næste dag meddeler Herter, at han ikke selv har ønsker om nominering, men vil støtte Nixon.

26. – Sikkerhedsrådet godkender Tunis' ansøgning om optagelse i FN.

31. – Det osttyske socialistiske enhedsparti rehabiliterer en række fhv. ledere, der fjernedes fra deres poster efter arbejderopstanden i Østberlin i juni 1953. Centralkomiteen har vedtaget en beklagelse af »de falske beskyldninger« mod Jugoslaviens kommunistparti.

Japansk-russiske forhandlinger om en normalisering af forbindelserne mellem de to stater indledes i Moskva.

Burmas udenrigsministerium meddeler, at kinesiske tropper er trængt ind på burmansk territorium i Va-området nær grænsen.

August 1956

1. – Præsident Eisenhower erklærer, at forholdene omkring Suez- og Panamakanalen ikke kan sammenlignes. Dulles ankommer til London for at deltage i forhandlingerne om Suezspørgsmålet. – 2. afsluttes disse med udsendelse af en indbydelse til en række lande til konference i London 16. august. Dronning Elizabeth underskriver ordre, der muliggør indkaldelse af 400.000 reservister. Den franske nationalforsamling vedtager mod kommunisternes stemmer en resolution, der betegner Suez-kanalens nationalisering som folkeretsstridig. – 3. betoner Dulles, at U.S.A. ikke har påtaget sig nogen forpligtelser i tilfælde af, at konferencen bryder sammen. Den franske udenrigsminister Pineau meddeler, at franskejede skibe skal betale kanalafgifterne til det gamle kanalselskab. – 4. erklærer den kommunist-kinesiske regeringschef Chou En-lai, at nationaliseringen er i overensstemmelse med Ægyptens suverænitet. Den jugoslaviske avis »Borba« opfordrer Frankrig og England til at indstille militære og økonomiske foranstaltninger mod Ægypten. Næste dag appellerer Libanons præsident Camille Chamoun til vestmagterne om mådehold. Han fastholder Ægyptens nationaliseringsret. Den iraqske regering udtaler, at nationalisering er en grundlæggende ret for suveræne stater. - 8. vender Eisenhower og Nehru sig, hver for sig, mod militære løsninger i kanalstriden. – 9. forlanger den sovjetiske regering den indkaldte konference udvidet med især kommunistiske og arabiske lande. Dette krav afviser England den 11. Samme dag afslår den græske regering at deltage i Londonkonferencen, og Tito kræver Jugoslavien repræsenteret. – 12. erklærer Den arabiske Liga, at de arabiske lande i eet og alt deler Ægyptens synspunkter, og Nasser udtaler, at Ægypten ikke kan anerkende noget internationalt kontrolorgan i forbindelse med kanalen. Ægypten vil ikke deltage i London-konferencen. – 15. rejser chefen for Nassers private kabinet, Ali Sabry, til London som observator. – 16. åbnes konferencen i London med deltagelse af alle indbudte stater undtagen Ægypten og Grækenland. – 20. foreslår Dulles på konferencen en plan, der forudsætter dannelsen af et kanalråd til kontrol af driften. – 23. afsluttes konferencen med, at en 5-magtsdelegation under ledelse af den australske premierminister Menzies bemyndiges til på de 17 staters vegne, der går ind for Dulles-planen, at forelægge denne for Nasser. Samme dag antyder Khrushchev, at frivillige ville komme de arabiske stater til hjælp, hvis Frankrig-England går til militær aktion. – 28. erklærer Nasser sig rede til at modtage 5-magtsdelegationen. – 29. meddeles, at et kontingent franske tropper efter fransk-engelsk aftale skal overføres til Cypern med henblik på udviklingen i Ægypten.

3. – Det permanente atlantpagtråd anbefaler Island at opretholde forsvarsaftalen med U.S.A.

Det polske kommunistpartis ledelse fremlægger hovedlinierne for en 5-årsplan, hvorefter forsvarsudgifterne skal nedskæres væsentligt til fordel for en øget fremstilling af forbrugsvarer. – 4. meddeles, at centralkomiteen har besluttet at rehabilitere fhv. generalsekretær Wladislaw Gomulka (se 6/4). Desuden rehabiliteres fhv. forsvarsminister Zenon Kliszko og fhv. viceforsvarsminister Spychalski.

Ved de japansk-russiske forhandlinger i Moskva fremlægger den japanske udenrigsminister Shigemitsu Japans krav på tilbagelevering af de to øer i Kurilerne, Kunashiri og Etorofu. Næste dag meddeler Pravda, at sovjetregeringen ikke vil følge dette forlangende. – 13. afbryder Japan forhandlingerne.

4. – Den indonesiske regering meddeler, at den ikke længere anerkender Indonesiens gæld til Holland.

8. – Der indgås våbenstilstandsoverenskomst mellem den kongelige laotiske regering og den kommunistiske partisanbevægelse Pathet Laos.

11. – Fhv. præsident Truman går ind for nominering af Averell Harriman som demokratisk præsidentkandidat. – 16. nominerer partikonventet Adlai Stevenson, og næste dag bliver Estes Kefauver vicepræsidentkandidat. – 22. nominerer det republikanske partikonvent Eisenhower og Nixon som henholdsvis præsident- og vicepræsidentkandidat.

16. – Den cypriotiske modstandsorganisation EOKA indstiller sin virksomhed »for at give ærkebiskop Makarios mulighed for at løse Cypern-spørgsmålet«. – 22. giver dens generalguvernør Harding EOKA's medlemmer tre ugers frist til at overgive sig eller rejse til Grækenland. Næste dag afslår EOKA. – 26. offentliggør det engelske koloniministerium dokumenter, der hævdes at være uddrag af den cypriotiske modstandschef Grivas dagbog, og ifølge hvilke Makarios skal have været EOKA's egentlige leder. – 29. erklærer Grivas dokumenterne for falske, og 31. blusser terrorismen op påny.

17. – Den vesttyske forfatningsdomstol i Karlsruhe erklærer det kommunistiske parti for forfatningsstridigt og beordrer dets opløsning. – 28. Det sovjetiske kommunistparti erklærer, at forbudet mod det vesttyske kommunistparti umuliggør Tysklands genforening.

20. – Det marokkanske Istiqlal-parti forlader den marokkanske regering.

23. – Det kommunistiske Kina og Laos underskriver traktat, der forpligter Laos til neutralitet.

27. – Den italienske venstresocialistleder Pietro Nenni bekræfter, at der føres forhandlinger mellem ham og højresocialisterne om nærmere samarbejde. Nenni udtaler, at forbindelsen med kommunisterne i den senere tid er blevet dårligere.

September 1956

1. – Cyperns generalguvernør, Harding, undertegner ordrer, der tillader forlæggelse af tropper fra Frankrig, USA og Det britiske Statssamfund til Cypern. – 3. indleder den af Londonkonferencen om Suez-spørgsmålet udpegede 5-mands delegation (se 23/8) forhandlinger med præsident Nasser. Disse drøftelser afsluttes 9. uden resultat. – 10. foreslår Ægypten oprettelse af et organ til forhandling om Suez-spørgsmålet, i hvilket de synspunkter som næres af de stater, der benytter kanalen, skal være repræsenteret. Det er en forudsætning, at planerne om internationalisering skrinlægges. – 12. meddeler Eden, at den engelske regering sammen med Frankrig og USA har udformet planer om dannelse af en kanalbrugersammenslutning. Hvis Ægypten afslår samarbejde med denne organisation, vil det være en krænkelse af 1888-konventionen, og de berørte regeringer er da berettigede til at hævde deres rettigheder, gennem eller udenom FN. Næste dag lover Eden at henvise sagen til Sikkerhedsrådet, hvis Ægypten nægter samarbejde med brugerorganisationen. Samme dag erklærer Dulles, at USA vil deltage i sammenslutningen, der skal modtage gennemsejlingsafgifterne. – 14. indkalder England til en konference om brugersammenslutningen. Samme dag nedlægger 352 ikke-ægyptiske medlemmer af kanalselskabets personale arbejdet. – 15. USSR betegner den planlagte sammenslutning som en farlig provokation. De ægyptiske kanalmyndigheder meddeler, at konvojantallet indtil videre må nedsættes. Næste dag udtaler Nasser, at Ægypten ikke agter at lade brugerorganisationen træde i virksomhed i kanalen. Samme dag meddeler Danmarks, Norges og Sveriges udenrigsministre, H. C. Hansen, Halvard Lange og Östen Undén, at deres lande vil deltage i konferencen om brugersammenslutningen, men ikke på forhånd vil tage standpunkt. – 18. afvises planen af Den arabiske Ligas politiske udvalg. – 19. træder konferencen sammen i London, hvor Dulles udtaler, at medlemsskab af brugersammenslutningen ikke medfører forpligtelser. – 21. afsluttes konferencen med udsendelse af en erklæring om oprettelse af SCUA (Suez Canal Users' Association). USAs, Englands og Italiens udenrigsministre erklærer, at deres regeringer har til hensigt at tilslutte sig organisationen. Næste dag meddeler den franske regering, at også Frankrig vil indtræde. Samme dag stiller en ægyptisk-syrisk-saudi-arabisk konference sig bag Nasser. – 23. udtaler Dulles, at han vil foreslå den amerikanske finansminister at søge at formå amerikanske rederier til at indbetale kanalafgif-

terne til en spærret konto i USA i stedet for til den ægyptiske regering. – 26. ankommer Eden og udenrigsminister Selwyn Lloyd til Paris. Næste dag erklærer engelsk-fransk fælleskommunique, at Englands samarbejde med kontinentet skal styrkes og udvides. – 28. Af de 75 lande, der af Ægypten er indbudt til en kanalkonference, har 18 afslået, 32 endnu ikke svaret, deriblandt USA og England, mens bl. a. USSR og en række asiatiske og afrikanske lande har sagt ja.

3. – Et fælleskommunique fra USSRs og Ceylons regeringer meddeler, at USSR er villig til at yde Ceylon hjælp til gennemførelse af økonomiske genopbygningsplaner. Der skal oprettes diplomatiske forbindelser mellem de to lande. – 14. oplyser et fælleskommunique fra Ceylon og det kommunistiske Kina, at de to stater vil træde i diplomatisk forbindelse.

4. – Afghanistan slutter aftale om våbenleverancer fra Sovjetunionen og Tjekoslovakiet.

5. – Den polske premierminister Cyrankiewicz meddeler, at processen mod arrestanterne fra Poznan (se 28/6) bliver offentlig, og at repræsentanter for den udenlandske presse får adgang.

7. – En note og et memorandum fra den vesttyske regering til USSR foreslår en meningsudveksling mellem Vesttyskland og USSR om Tysklandsspørgsmålet. Det nævnes, at en kommende fællestysk regering til sin tid frit må kunne fastlægge Tysklands allianceforhold.

En konference mellem Jordan, Iraq, Saudi Arabien, Syrien, Libanon og Ægypten træder sammen. Den afsluttes d. 10., da enighed er nået om foranstaltninger til forsyning af den jordanske hær med alle nødvendige forsvarsmidler.

8. – Pakistans premierminister Mohamed Ali træder tilbage. Han efterfølges d. 12. af Hussein Shaheed Suhrawardy.

18. – Det bulgarske kommunistpartis centralkomite rehabiliterer den i 1949 henrettede vicepremierminister Traitjo Kostov.

Den britiske regering agter at give Guldkysten fuld uafhængighed indenfor Det britiske Statssamfund 6. marts 1957.

19. – Det sovjetiske kommunistpartis generalsekretær, Khrushchev, ankommer på privatbesøg til Jugoslavien. – 27. rejser Tito med Khrushchev tilbage til USSR, officielt på ferierejse. – 29. udtaler en jugoslavisk regeringstalsmand, at der på det ideologiske plan består meningsuoverensstemmelser. Han henviser til et brev fra det sovjetiske kommunistparti til de østeuropæiske kommunistiske partier. Efter hvad der andetsteds oplyses, advarer dette brev mod at tage Jugoslavien til forbillede.

20. – Kong Ibn-Saud og kong Feisal af Iraq mødes i den saudiarabiske by Damman. Mødet menes at indlede et bedre forhold mellem de to hidtil rivaliserende kongehuse og deres lande.

21. – Nicaraguas præsident, Anastasio Somoza, såres ved et attentat og dør dagen efter.

25. – Marokkos sultan, Muhammed ben Yusséf, kræver fredelig løsning af det algierske spørgsmål, efter at han ved den marokkansk-algierske grænse har forhandlet med algierske modstandsledere. Han antyder villighed til at virke som mægler.

27. – Sydvietnams regering fastslår, at alle kinesere, der fødes i Sydvietnam, skal være sydvietnamesiske borgere og antage Sydvietnamesiske navne.

Den vesttyske regering beslutter at ændre sit forslag om værnepligtens varighed fra 18 til 12 måneder. – 28. Det permanente Atlantpagtråd udtaler bekymring over den vesttyske nedsættelse af uddannelsestiden.

Sovjetunionen har anerkendt den såkaldte fempunktsformel om normalisering af forholdet mellem Japan og USSR, således at diskussionen om territorialspørgsmål udskydes, mens krigstilstanden ophører og diplomatiske forbindelser oprettes.

DANMARK

Juli 1956

1. – Udenrigsministeriet meddeler, at Danmark sammen med en række andre EPU-lande har tilsluttet sig en ordning, hvorefter betalingsmellemværender med Argentina afvikles på multilateral basis. Det nye system træder i kraft den 2. juli.

10. – Regeringen har besluttet at nedsætte tre udvalg om problemer vedr. den tekniske uddannelse: et mindre udvalg, der snarest skal give indstilling om de foranstaltninger, der omgående bør træffes for at øge antallet af teknikere, et udvalg, der skal beskæftige sig med den matematisk-naturvidenskabelige uddannelses karakter og omfang, samt et hovedudvalg vedr. uddannelsesproblemerne på længere sigt.

Partiet De uafhængiges hovedbestyrelse protesterer mod forliget om folkepensionen og henstiller til folketinget at lade den uværdige stemmekøbspolitik fare.

11. – Mellem Danmark og Schweiz er opnået enighed om udkast til en overenskomst om undgåelse af dobbeltbeskatning.

12. – Den vesttyske landbrugsminister Heinrich Lübke, der er på besøg i Danmark, udtaler, at man ikke foreløbig tør udsætte det tyske landbrug for fri konkurrence fra Danmark, Holland og andre europæiske lande, hvor landbrugets produktionsapparat er mere moderne end i Tyskland.

19. – Økonomi- og arbejdsminister Krag udtaler om det nu afsluttede ministerrådsmøde i OEEC, at der endnu ikke er opnået tilstrækkelige resultater m.h.t. lempelse af told- og andre hindringer for fri import af landbrugsvarer. Danmark har derfor hævdet, at 90 pct.-liberaliseringen endnu ikke kan gøres permanent, men må forlænges midlertidigt og på betingelse af, at arbejdet på en frigørelse af handelen med landbrugsvarer fortsættes. I overensstemmelse med dette standpunkt er 90 pct.-liberaliseringen forlænget til udgangen af 1957 på de hidtidige betingelser. Om dollarpræmieringsordningen udtaler ministeren, at Danmark nu er forpligtet til at nedsætte eksportpræmien fra 8 til 6 pct. fra 1. januar 1957, men der er ikke fastsat noget tidspunkt for ordningens endelige afvikling.

20. – Forhandlinger mellem det østtyske udenrigshandelskammer og de store erhvervsorganisationer er resulteret i, at der er opstillet kontingentlister for samhandelen mellem Danmark og Østtyskland. Listerne omfatter varer til en værdi af ca. 110 mill. kr. hver vej.

25. – Samordningsudvalgets formandsskab (se 14/12 1955) foreslår forbedring af den økonomiske statistik samt oprettelse af et institut for konjunkturforskning og et samfundsøkonomisk råd.

26. – Det russiske blad »Izvestia« skriver, at visse kredse i U.S.A. benytter sig af begivenhederne i Island til at lægge pres på Danmark og Norge for at få dem til at opgive deres modstand mod stationering af amerikanske tropper i fredstid.

Det oplyses, at der indtil 1. juli, da forbudet mod håndhævelse af bindende mindstepriser og -avancer i efterfølgende omsætningsled trådte i kraft, var indkommet 60 ansøgninger om dispensation fra forbudet til monopoltilsynet. Dispensation er givet i 13 tilfælde, i 5 tilfælde dog med tidsbegrænsning.

30. – Kommissionen til behandling af landbrugets kreditproblemer – realkreditkommissionen – foreslår en række foranstaltninger, som skal muliggøre en forøgelse af kreditforeningernes låneudmåling. På kommissionens tilskyndelse har landbo- og husmandsforeningerne i forening med banker og sparekasser endvidere udarbejdet et udkast til indkøbs- og finansieringsforeninger inden for landbruget, og de nævnte pengeinstitutter har givet tilsagn om foreløbig at ville stille 50 mill. kr. til rådighed for disse foreninger.

31. – Detailpristallet for juli (juli 1914 = 100) er steget til 419 mod 414 i april og 410 i januar. Stigningen mellem januar og juli giver såvel arbejdere som tjenestemænd to dyrtidstillægsportioner fra henholdsvis 1. september og 1. oktober.

August 1956

2. – En russisk flådeafdeling aflægger officielt besøg i København. Den medfører som gave to af Vitus Berings kanoner. Samtidig aflægger to danske fregatter besøg i Leningrad.

7. – Den hollandske vandbygningsekspert dr. van Veen og dr. techn. J. Rüdinger, der har gennemgået Thyborønprojektet, mener ikke, det vil være forsvarligt at stille arbejdet i bero i den tid, det vil tage at gennemføre modelforsøg. Efter de erfaringer, der er indvundet i Holland og andre lande, mener de ikke, at den oprindelige plan giver fornoden sikkerhed, men foreslår forskellige forstærkninger, der vil forøge udgiften fra ca. 150 til ca. 200 mill. kr.

8. – Den danske regering modtager den britiske regerings indbydelse til konferencen i London den 16. august om Suezkanalspørgsmålet. I svaret på indbydelsen hedder det, at selve nationaliseringen af kanalselskabet ikke giver den danske regering anledning til at fremkomme med nogen tilkendegivelse, og at man går ud fra, at det vil være muligt at tilvejebringe en løsning uden magtanvendelse.

Forsvarsminister Poul Hansen erklærer i en tale til det danske kommando i Tyskland, at tjenestetiden ikke for tiden kan nedsættes.

11. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen forhandler i Thorshavn med det færøske landsstyre om udbygning af det færøske vejnet, oprettelse af en flyveforbindelse til Færøerne og andre spørgsmål, til hvis løsning landsstyret ønsker statens medvirken.

15. – Den danske delegation til Suezkonferencen ankommer til London. Den ledes af stats- og udenrigsminister H. C. Hansen og består iøvrigt af udenrigsministeriets direktør Niels Svenningsen og udenrigsministeriets rådgiver i folkeret, professor Max Sørensen, samt skibsrederne A. P. Møller og Aschengreen, Ø. K. H. C. Hansen udtaler, at Danmark håber, at FN må blive bragt noget mere ind i billedet, og at han finder det uheldigt, at Ægypten ikke deltager i konferencen.

Regeringen nedsætter en arbejdsretskommission med højesteretsdommer Victor Hansen som formand. Kommissionen skal afgive betænkning inden oktober 1957. I kommissoriet hedder det bl. a., at kommissionen bør være opmærksom på, indenfor hvilke områder arbejdsstandsninger vil medføre virkninger af særlig alvorlig karakter for samfundets livsvigtige funktioner, herunder bl. a. dagspressen, og drøfte muligheden for at finde veje til at undgå eller begrænse sådanne arbejdsstandsninger.

16. – I folketingets udvalg om forslaget til en ny lærlingelov meddeler økonomi- og arbejdsminister Krag, at regeringen vil gå med til at ophæve adgangsbegrænsningen fra 1. marts 1958, men udvalgets flertal (v., k.f. og r.v.) fastholder, at adgangsbegrænsningen straks skal bortfalde.

På foranledning af en henvendelse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og De samvirkende danske Husmandsforeninger vil monopoltilsynet foretage en undersøgelse af pris- og avanceforholdene for frugt- og grønthandlere.

17. – På Suezkonferencen i London udtaler stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, at der må tages ethvert rimeligt hensyn til Ægyptens legitime interesser, men at han på det stærkeste støtter grundtankerne i de tre store vestmagters forslag om et internationalt organ i tilknytning til FN, som skulle lede kanalens drift. Han tilføjer, at de videre forhandlinger om denne plan må ske under FN's ledelse med Ægypten som deltager.

18. – En ekstraordinær generalforsamling i tobaksarbejderforbundets afdeling »Enigheden«

vedtager, at 359 cigarillosrullersker, der har strejket siden den 31. juli, og som to gange er idømt bod ved den faste voldgiftsret, skal genoptage arbejdet.

19. – Forsvarsminister Poul Hansen advarer mod den øgede risiko, det vil medføre, hvis man alene eller så godt som alene forlader sig på den fredsbevarende virkning af de nye atomvåben.

20. – Landbrugsminister Smorum, der er vendt hjem fra en rejse i U.S.A., hvor han har haft samtaler med landbrugsminister Ezra Benson om afsætningen af den amerikanske overskudsproduktion, udtaler, at det er hans bestemte indtryk, at der fra amerikansk side vil blive taget hensyn til danske interesser.

21. – Kommissionen angående en Storebæltsbro afgiver foreløbig betænkning om de tekniske problemer ved tilvejebringelsen af en fast forbindelse over Storebælt. Kommissionen foreslår, at der bygges to halve broer – fra Knudshoved til Sprogø og fra Sprogø til Halskov Rev – i to etager med 4 vejbaner i øverste og dobbeltsporet jernbane og cykle- og knallertstier i nederste etage.

22. – Fra Haag meddeles, at grunden til, at den dansk-hollandske handelsaftale kun er blevet forlænget for 3 måneder, er et ønske fra de tre Benelux-lande om senere at kunne indgå en fælles handelsoverenskomst med Danmark.

29. – Finansudvalgets formand, Jensen-Broby, idømmes 4 dagbøder à 25 kr. for æresfornærmelse mod arkitekterne.

September 1956

1. – Danmark ratificerer forlængelsen af den internationale hvedeoverenskomst, hvori Danmarks kvota er fastsat til 50.000 tons pr. høstår.

Forhandlinger om en ny luftfartsaftale mellem Vesttyskland og Danmark, Norge og Sverige afsluttes med et kompromis, der betyder en indskrænkning af det antal landinger, SAS må foretage i Vesttyskland.

2. – Ved et konservativt landsdelsstævne på Gavnø gør fhv. minister Aksel Møller sig til talsmand for, at statens overskud anvendes til lettelse af den direkte skat imod, at skatteyderen dokumenterer, at det sparede skattebeløb er bundet i bank eller sparekasse i en nærmere fastsat årrække.

»Politiken« angriber nedrivningen af Østifternes Kreditforenings bygning i København for at give plads til en gadeudvidelse, som alene lader sig realisere, fordi Københavns kommune har fået tilsagn om tilskud fra vejfonden.

7. – Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds kongres kræver industriforbund, revision af septemberforliget og koordination af fagenes krav ved overenskomstforhandlinger.

12. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing (om forhistorien se 14/6). Forslaget åbner adgang for alle 18–51-årige til (med banker, sparekasser og forsikringsselskaber) at oprette indtil 4 indekskontrakter à 500 kr. årlig, regnet efter kroneværdien den 1. juli 1956. Udbetalingerne på indekskontrakt påbegyndes med det fyldte 67. år. Såvel indbetalinger som udbetalinger reguleres efter pristallet, men under en stadig prisstigning vil indbetalingerne trods den løbende pristalsregulering ikke være tilstrækkelige til at dække de pristalregulerede udbetalinger, og det foreslås derfor, at staten dækker, hvad der måtte komme til at mangle, gennem et indekstillæg. Til gengæld vil folkepensionen blive nedsat med det beløb, der udbetales som indekstillæg, dog højst med 35 pct. af den pristalsregulerede ydelse. Tjenestemænd og andre, der ikke kan få folkepension, kan heller ikke få indekstillæg, men skal ikke være udelukket fra at oprette indekskontrakter og opnå de skattemæssige begunstigelser, der knytter sig hertil. Med hensyn til spørgsmålet om folkepensionens finansiering oplyser finansministeren, at der hidtil i finansudvalget er stillet forslag, hvis gennemførelse vil betyde en forbedring af

indeværende års budget med 88 mill. kr. Heraf er ca. 55 mill. kr. varige forbedringer og besparelser, og det antages, at dette beløb for 1957–58 kan øges til i hvert fald 65 mill. kr. Heri er ikke medregnet eventuelle besparelser på forsvarsbudgettet, hvor der i indeværende år er sparet 50 mill. kr. Da merudgiften ved folkepensionen i 1957–58 og 1958–59 vil udgøre henholdsvis ca. 95 og ca. 180 mill. kr., medens folkepensionsbidraget anslås at ville indbringe henholdsvis ca. 105 og ca. 120 mill. kr., kommer finansministeren til det resultat, at der i det første år vil være merdækning og i det andet år fuld dækning for udgifterne ved folkepensionens gennemførelse.

13. – I det udenrigspolitiske nævn giver stats- og udenrigsminister H. C. Hansen en redegørelse for udviklingen i Suezkanalspørgsmålet, idet han betoner regeringens ønske om i denne sag vedvarende at handle i nøje overensstemmelse med den norske og svenske regering.

Folketinget foretager 2. behandling af forslag til lov om lærlingeforholdet. I udvalget har socialdemokraterne bøjet sig for de tre andre partiers krav om ophævelse af lærlingebegrænsningen straks ved lovens ikrafttræden den 1. december; lærlingerådet kan dog i undtagelsestilfælde give tilladelse til begrænsning af lærlingetallet af hensyn til den forsvarlige oplæring. På den anden side har de tre partier opgivet ønsket om en særlig lærlingelov for butiks-, handels- og kontorvirksomhed, men loven får et særligt afsnit om butiks-, handels- og kontorlærlinge, og ved afstemninger i lærlingerådet om sager vedrørende disse fag har kun formanden og fagenes repræsentanter stemmeret (tilsvarende ved sager angående håndværk og industri). Desuden er der opnået enighed om en vis lempelse af hovedreglen om, at dagskoleundervisning skal indføres i løbet af 8 år. Uden for betænkningen stiller kommunisterne og retsforbundet en række ændringsforslag, som alle forkastes. Under debatten oplyser økonomi- og arbejdsminister Krag, at 60 fag i første halvdel af 1955 havde en tilgang af 8097 lærlinge, men at antallet i samme periode i 1956 var faldet med godt 5 pct. til 7668.

På foranledning af Bertel Dahlgaard (r. v.) møder trafikminister Kai Lindberg til samråd med finansudvalget om nedrivningen af Østifternes Kreditforenings bygning.

14. – Kirsten Gloerfelt-Tarp (r. v.) fremsætter forslag om ændring af byggestotteloven, således at statslån efter kapitel V.A. (lån efter vurdering) fortrinsvis ydes til en- og tofamilieshuse.

Folketinget foretager derefter 1. behandling af forslaget om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing, der fra alle sider får en kølig modtagelse. Under debatten kritiserer Bertel Dahlgaard (r. v.) finansministerens udtalelser om finansieringen af folkepensionen, som han finder for optimistiske. Thestrup (k. f.) bebuder, at han i finansudvalget vil stille forslag om forskellige besparelser, bl. a. nedlæggelse af overflødige administrationsorganer.

16. – Fra det skandinaviske udenrigsministermøde i Stockholm udsendes et kommunique, hvori det hedder, at man er enig om, at Suezkanalspørgsmålet nu er kommet i et leje, hvor det mest passende kan henvises til FN. Man ønsker ikke på forhånd at tage stilling til planen om en organisation af Suezkanalens kunder, men ministrene er rede til at foreslå deres regeringer at svare ja på indbydelsen til konferencen i London om denne plan.

På venstres landsmøde vedtages en resolution, der beklager, at det endnu ikke har været muligt i folketinget at skabe tilstrækkelig samling om en liberal politik, der er egnet til at standse inflationen og den dermed sammenhørende socialisering af værdierne.

18. – Den danske delegation, som skal deltage i konferencen om en sammenslutning af brugere af Suezkanalen, ankommer til London. Den ledes af stats- og udenrigsminister H. C. Hansen.

Det oplyses, at de konservative i finansudvalget vil forelægge forslag om besparelser til 27 mill. kr. En del af forslagene har dog tidligere været fremme i udvalget.

19. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen gør på Londonkonferencen rede for, hvad der efter dansk opfattelse bør gøres for at løse Suezkonflikten. Han mener, at tiden er inde til at

opfordre FN til at handle. Om forslaget om en brugerorganisation udtaler han, at han af forfatningsmæssige grunde ikke kan give besked om Danmarks endelige stilling, men da præsident Nasser har sagt, at han ikke vil samarbejde med en sådan organisation, forekommer det ham, at forudsætningerne for, at en brugerorganisation kan lette passagen gennem kanalen, ikke er til stede. Han mener dog, den kan gøre nytte ved at tilrettelægge andre forsyningslinier, indsamle informationer o.s.v.

NATO's overstkommanderende, general Gruenther, der er på afskedsrejse til samtlige NATO-lande, udtaler på en pressekonference i København sin beklagelse af de tendenser til en nedsættelse af den militære tjenestetid, der har vist sig i nogle NATO-lande. Planen om stationering af fremmede luftstyrker i Danmark er i realiteten opgivet, dels fordi remilitariseringen af Vesttyskland vil betyde en styrkelse af forsvaret i Nordeuropa, dels fordi radarnettet nu er udbygget.

Statistisk Departement oplyser, at medens der i 1939 blev indgået knap 11.000 lærekontrakter, var tallet i 1954 21.635 og i 1955 21.037.

20. – Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt lærlingelovforslaget; k. og rf. undlader at stemme. Et radikalt forslag til beslutning om foranstaltninger til fremme af færdselssikkerheden er derefter til 1. behandling.

Foruden det konservative folkeparti har også venstre og det radikale venstre fremsendt spareplaner til finansudvalget. Det radikale venstres plan omfatter bl. a. en yderligere besparelse på militærudgifterne.

21. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen udtaler efter sin hjemkomst fra Suezkonferencen i London, at alle den danske delegations medlemmer finder det rigtigst, at Danmark tiltræder den brugerorganisation (SCUA), der nu er etableret.

Folketinget foretager 2. behandling af forslaget om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing. I udvalget er der opnået enighed om at gennemføre forslaget under forudsætning af, at der i folkepensionsforslaget indføjes en bestemmelse om, at nedsættelsen af folkepensionen som følge af udbetaling af indekstillæg ikke kan udgøre mere end det beløb, med hvilket folkepensionens mindstebeløb er steget siden indekskontraktens oprettelse.

25. – Efter en redegørelse af stats- og udenrigsminister H. C. Hansen vedtager folketinget med 130 stemmer mod 7 (k.) en dagsorden, der godkender, at Danmark tiltræder den på den anden Londonkonference om Suezkanalspørgsmålet udarbejdede deklaration om oprettelse af en sammenslutning af brugere af Suezkanalen. H. C. Hansen oplyser, at rederne har anbefalet tilslutning til brugerorganisationen under forudsætning af, at der ikke fra den danske regerings side vil kunne gives ordre til danske skibe om, at de skal benytte den ene eller den anden rute, samt at de er frit stillet m.h.t., hvor de vil erlægge betalingen for passage gennem kanalen.

Folketinget foretager 1. behandling af et kommunistisk forslag til beslutning om aflysning af de militære genindkaldelser. Forslaget afvises af forsvarsminister Poul Hansen.

26. – Folketingets præsidium indbyder en delegation fra Sovjetunionens øverste råd til et besøg i Danmark.

Folketinget vedtager ved 3. behandling folkepensionsforslaget med 139 stemmer mod 11 (retsforbundet, de konservative Tesdorpf, Adolph Sørensen og Fanger og venstremændene Thorkil Kristensen og Østergaard), medens venstres to hovedstadsrepræsentanter, Anker Lau og Paabøl, undlader at stemme. Forslaget om prisreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing vedtages med 141 stemmer mod 12 (k. og rf.).

I indstillingen fra folkepensionsudvalget (÷Thorkil Kristensen) hedder det om finansieringen, at 1 pct. af den skattepligtige indtægt skal opkræves som et særligt folkepensionsbidrag, og den resterende del af merudgiften skal opnås ved besparelser, hvorved forstås såvel udgiftsreduktioner som indtægtsforøgelser (takstforhøjelser). Venstres ordfører, Lorentzen, udtaler, at det ikke vil være rimeligt at kræve tilslutning til de enkelte spareforanstaltninger fra alle de fire partier, der er med til at

gennemføre folkepensionen. Både Thorkil Kristensen og Bertel Dahlgaard giver under debatten udtryk for deres betænkelighed ved, at der ikke er opnået nogen betryggende overenskomst om finansieringen. Med hensyn til tjenestemændene siges det i betænkningen, at den omstændighed, at tjenestemænd skal svare det særlige folkepensionsbidrag, selv om de ikke kan få folkepensionens mindstebeløb, bør tages i betragtning ved fastsættelsen af deres fremtidige lønnings- og pensionsvilkår, som er til overvejelse i lønningskommissionen af 1954.

Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt det radikale forslag om ændringer i byggestøtteloven.

Folketingets ombudsmand udsender sin første årsberetning. Indtil 1. august var 291 sager, som var optaget til realitetsbehandling, færdigbehandlet, og i ca. 25 af disse var der grund til kritik.

30. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen udtaler på et socialdemokratisk hovedbestyrelsesmøde, at regeringen ikke ønsker valg før engang i 1957.